

dictionary of physical education and sport [Les particularités de l'élaboration du dictionnaire français-ukrainien et ukrainien-français de l'éducation physique et sportive]», *XLinguae*, Vol. 14, Is. 4, 2021. Pp. 282–298.

6. Mykolayevych N. *Principes actuels de la didactique du FLE en Ukraine. De la linguistique à la didactique: Nouvelles tendances en didactique du Français Langue Étrangère*. Mons: Éditions du CIPA, 2016. Pp. 69–74.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-56>

AFFIX –YOR AS A MEAN OF MODELING INTRATERMINAL TEMPORAL SEMANTICS IN MODERN TURKISH

АФІКС –YOR ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТРАТЕРМІНАЛЬНОЇ ТЕМПОРАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ В СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

Spotar-Ayar G. Yu.

*Candidate of Philological Sciences,
Assistant at the Turkology department
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Спотар-Аяр Г. Ю.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри тюркології
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

У сучасній лінгвістиці велика увага приділяється аналізу категорії часу, який виходить за межі дослідження функціонально-семантичних полів або лексичних способів вираження. Розглядаються не лише засоби лінгвального моделювання антологічного часу, парадигма яких є значно більшою за класичне усталене розуміння граматичних засобів та виокремлення морфологічних категорій. Як зазначає В. Барчук, оскільки лінгвальний морфологічний час, виявляючи антропоцентризм мовної системи, відбиває не онтологічний час у його космогонічному (астрономічному) вимірі, а час, інтерпретований мовцем, то природно, що темпоральна ознака окремої дії осмислена через абсолютну співвіднесеність – із позицією мовця. [1, с. 48]

Можна стверджувати, що реалізація темпоральної семантики не обмежена виключно граматичними способами, оскільки виконання дії у часовій площині може бути тривалим, результативним, повільним чи

швидким, дії можуть відбуватись одночасно або одна за одною. Категорія морфологічного часу містить у собі безпосередній логічний зв'язок з моментом мовлення. С. Хакмак, зокрема, стверджує, що 'час' у дуже вузькому розумінні має всього дві характеристики: минуле або не-минуле. Усі інші темпоральні характеристики моделюються за допомогою інших параметрів, таких як аспект або перфектність. [4, с. 2] Крім того, дієслівна граєма позначає абсолютний час, який можна визначити як минулий, теперішній чи майбутній, але який може виявлятися як відносний щодо позначуваної дії, тобто як ідентифікований умовно, або як узагальнений, чи один із множини значенневих варіантів [1, с. 52]

Турецька мова характеризується локалізацією способів вираження темпоральної семантики у предикаті, у порівнянні з індоєвропейськими мовами частотність функціонування лексем із темпоральною семантикою є нижчою та залежить від комунікативної ситуації. Ще однією специфічною ознакою турецької мови можна вважати достатньо велику парадигму морфологічних засобів лінгвального моделювання семантики темпоральності, які у свою чергу часто виражають аспектуальні значення. Відомий тюрколог Л. Йохансон, який ввів у тюркологію поняття *aspectotempora*, виділяє три способи відношення дії до моменту мовлення: інтраермінальність (*intraterminality*), постермінальність (*postterminality*), адтермінальність (*adterminality*) [252, с. 29].

Інтраермінальність (*intraterminality*) – це лінгвальне моделювання семантики дії у межах її виконання, коли дія (стан) описується від моменту її початку в минулому до моменту її завершення, при цьому увага акцентується саме на процесі перебігу дії у межах двох орієнтаційних моментів. Такий спосіб відтворення темпоральних значень дозволяє описати процесність, повторюваність тривалість дії. Як стверджує Л. Йохансон, кожний акціональний зміст має свій відносний момент завершення, який відрізняється відповідно до фази дії [3, с. 59]. Інтраермінальність означає серединну фазу, тобто коли дія розглядається між орієнтацій ними точками її виконання (*intra terminos* «між» початком та завершенням), відповідно виділяється сам процес виконання дії, натомість результат її виконання лишається не визначеним для реципієнта: *Sosyal medya bu videoyu konuşuyor* – *Соціальні мережі обговорюють це відео*.

Одним із найбільш часто вживаних морфологічних способів відображення тривалості дії є афікс *-yor*, який з'явився унаслідок процесу граматикизації повнозначного дієслова, що згодом набуло

граматичного статусу допоміжного, у формі *yori-*. Оскільки спочатку лексема мала семантичний компонент тривалості дії, то цілком природно, що морфема має значення реалізації дії у процесі, означає дію, яка триває [5, с. 216].

Уперше використання морфеми *-yor* зафіксовано у XIV ст., однак повноцінно вживатись афікс почав значно пізніше [6, с. 215]. Натомість, турецький дослідник Т. Себзеджіоглу зазначає: *-yor* не реалізує темпоральну семантику, проте є одним зі способів реалізації аспектуальної семантики тривалості [5, с. 32]. Таке твердження є справедливим для синтетичних часових форм у турецькій мові, наприклад, час на *-yordu*, що реалізує семантику означеного імперфекту, який позначає дію, що тривала в певний момент часу в минулому і свідком якої мовець був [2, с. 47]: *bu gün minibüse bindik annemle ve dişçiye gidiyorduk* – сьогодні ми з мамою сіли в мікроавтобус та їхали до стоматолога.

У футуральній перспективі тривалість виконання дії може реалізуватись за допомогою перифрастичних форм: *yarın bu saatte Londra'ya uçuyor olacağım* – завтра о цій годині я летітиму в Лондон. Такі форми означають дію від моменту її початку в минулому до моменту її завершення, при цьому наголошується саме процес перебігу дії або перебування в процесі виконання дії. У певних комунікативних ситуаціях такі перифрастичні форми актуалізують увагу на перебіг дії або частоті її повторення, інколи на регулярності її виконання.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що афікс *-yor* реалізує значення процесу виконання дії, її тривалості або повторення. Морфема здатна реалізувати різні інваріанти семантичних відтінків, що у свою чергу інтенсифікує частотність її функціонування. У діяхронічній площині спостерігається збільшення частоти вживання афіксу, розширення його граматичного функціоналу, утворення нових конструкцій з його використанням.

Література:

1. Барчук В. М. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис : монограф. Івано-Франківськ, Сімик, 2011. 416
2. Сорокін С. В. Турецька й українська мови в системі координат «вид – час – модальність» : монограф. Київ : Вид-во КНЛУ, 2009. 341 с.
3. Johanson L. Viewpoint operators in European languages. *Tense and aspect in the languages of Europe* / Dahl Östen (ed.). Berlin & New York : Moutonde Gruyter, 2000. P. 27–187.

4. Hackmack. S. Reichenbach's Theory of Tense and its Application to English. P. 1–16. URL: <http://staff.um.edu.mt/mros1/csa5006/pdf/hackmack.pdf> (дата звернення: 01.09.2019). Назва з екрана

5. Sebzecioğlu T. Türkçede kip kategorisi ve -yor biçimbirimin kipsel değeri (*Mood category in Turkish and -yor as a modal morpheme*). Dil Dergisi, 13. 2004. S. 18–33

6. Şahin H. Türkçede Şimdiki Zaman Eklerinin Zaman Belirleyicilerle Kullanımı / Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 7 (11), 213–221. 2006. URL: <https://dergipark.org.tr/pub/sosbilder/issue/23101/246787>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-57>

“DARK” GENRES OF ENGLISH FANFICTION

«ТЕМНІ» ЖАНРИ АНГЛОМОВНОГО ФАНФІКШЕН

Stanko D. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Foreign Languages,
Uzhhorod national university
Uzhhorod, Ukraine*

Станко Д. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент,
доцент кафедри англійської філології
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Фанфікшен є некомерційною аматорською літературною творчістю, яка створюється шанувальниками відомих феноменів культури з використанням запозичених з них елементів [2].

Фанфікшен початку ХХІ століття став окремим унікальним напрямом, що відрізняється від традиційної художньої літератури, у межах якого існує своя специфічна система жанрів та позначень. Безперечно, більшість історій, написаних фікрайтерами, могли б підійти під визначення того чи іншого загальновідомого жанру: оповідання, повісті, поеми чи роману. Такі жанрові позначення, однак, зовсім не відображають особливості, властиві виключно фанфікам і не зустрічаються в інших літературних напрямках. У зв'язку з цим автори творів фанфікшен відійшли від традиційних жанрів, замінивши їх принципово новими формами [1].